

Transportni kalo

Poznato je da medju tzv. izuzete slučajeve spada i šteta prouzrokovana prirodnim svojstvom tereta. Nesumnjivo je da transportni kalo takodjer proizlazi iz prirodnog svojstva robe, jer je to i razlog da transportni kalo uopće i postoji.

Premda se pod kalom redovito shvaća manjak tereta, u gornjem slučaju, čini nam se, potpuno opravdano Kascija je pod taj pojam podvrgla i oštećenje. Ako se brodar poziva na jedan od izuzetih slučajeva, mora dokazati da je šteta iz toga razloga stvarno i nastala, pa se, pod pretpostavkom da mu taj dokaz uspije, oslobadja odgovornosti sve dok mu tužitelj ne dokaže krivnju, i to bilo njegovu, bilo njegovih ljudi. Ovo je princip Konvencije o teretnici od 1924. koji je apliciran i u francuskom pravu. Striktno primjenjujući ovo načelo brodar bi zaista morao dokazati da je šteta nastala prirodnim svojstvom tereta. To bi mu bilo moguće jedino na način, ili da dokaže radi kojeg uzroka je šteta nastala, ili da su on i osobe s kojima se u izvršenju posla služio, sve učinili da do štete ne dodje. Unatoč tome u gornjoj presudi sud je brodara oslobodio ovoga dokaza. Čini nam se da je pravilno postupio, premda bi mu se eventualno mogla prigovoriti sumarnost i nepreciznost obrazloženja. Za kalo je naime svojstveno što se unaprijed pretpostavlja da će nastati, te da se ne može izbjeći ni upotrebom one pažnje koju je brodar, odnosno vozar općenito, dužan upotrebljavati. Obzirom na to postoji pravna pretpostavka o uzroku štete, naime da je šteta nastala prirodnim svojstvom robe, pa brodar zaista nije dužan dokazati iz kojih je razloga u granicama kala šteta nastala. Protivan dokaz, naime dokaz da je šteta nastala krivnjom brodara ili njegovih ljudi, odnosno iz nekog drugog razloga, tereti tužitelja.

B.J.

APPELACIONI SUD, Bordeaux

Presuda od 25.V 1964.

Sté Loiret et Hartjens i Cie d'assurances
la Neufchateloise c/a zapovjednik broda
"Alexandre-Silva" i Sté General de Comercio
Industria e Transporte

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - Šteta na teretu - Jamčevno pismo - Prirodno svojstvo robe - Brodar nije dužan kontrolirati stanje robe laboratorijskim pregledom - Ako roba nema vidljivih mana, on ima pravo

izdati čistu teretnicu - Na ovo ne utječe ni okolnost da je primio jamčevno pismo - Klausula u teretnici o nadležnosti suda

U luci Latakija brodar je primio na prijevoz 750 tona sirka, dijelom u vrećama, a dijelom u rasutom stanju. Da bi krcatelj dobio čistu teretnicu, dao je zapovjedniku jamčevno pismo. Kad je roba stigla u La Pallice, vještak je ustanovio da je jedan dio robe oštećen. Prema njegovom mišljenju šteta je uglavnom prouzrokovana slabim stanjem tereta. Naime, još prije ukrcaja imala je roba na sebi klica koje su radi skladišne vlage dovele do oštećenja tereta. Osim toga, vještak dopušta mogućnost da je jedan postotak štete nastao i nedovoljnom ventilacijom u brodskim skladištima. Primalac-kupac, u postupku pred engleskom arbitražom, uspio je od prodavaoca djelomično dobiti naknadu za štetu, pa za ostatak tuži brodara i osiguratelja. Nakon što je Kasacioni sud postupak ukinuo i predmet vratio na ponovno raspravljanje drugostepenom sudu, o sporu je rješavao apelacioni sud u Bordeauxu, koji je na sporna pitanja zauzeo slijedeća stajališta:

Prvostepeni sud proglasio se nenadležnim jer da je u teretnici ugovorena nadležnost portugalskog suda kao nacionalnog brodarova suda. Drugostepeni sud se proglasio nadležnim. Klausula u teretnici o nadležnosti suda, po njegovom mišljenju, ne može biti primjenjiva, jer ima više tuženika koji u Francuskoj nemaju ni sjedišta ni boravišta. Tužitelj je radi toga imao pravo podnijeti tužbu sudu koji je nadležan za njegov poslovni nastan.

U ovom sporu, što je među strankama nesporno, dolazi do primjene Konvencije o teretnici od 1924. godine. Ona predviđa da je brodar odgovoran za naknadu štete ako prije početka putovanja nije upotrijebio dužnu pažnju da osposobi brod za plovidbu, ali da neće odgovarati ako dokaže da je šteta nastala od jednog od izuzetih slučajeva. Tužitelj u svoju korist navodi da je brodar primio od krcatelja jamčevno pismo, pa da nije poduzeo ništa da ustanovi stanje robe koju prima na prijevoz. Ali uzevši u obzir činjenicu koju je ustanovio vještak, kaže sud, naime da je stanje tereta moglo biti utvrđeno samo laboratorijskim pregledom, ne može se u ovom pogledu zapovjedniku ništa prigovoriti. Nadalje, dok s jedne strane vještak sigurno izjavljuje da je šteta nastala slabijim stanjem tereta, dotle s druge strane samo dopušta mogućnost da je mogla dijelom nastati i nedovoljnim provjetravanjem skladišta. Obzirom na to sud zaključuje da se ne može dokazati da je šteta nastala iz ovoga drugog razloga. Međutim, unatoč činjenici da se brodaru ne može ništa prigovoriti u pogledu izvršenja njegovih obaveza koje proizlaže iz ugovora o prijevozu, ipak bi mogao biti odgovoran ako se utvrdi da je neopravdano izdao čistu teretnicu, jer da je u nju stavio odgovarajuću opasku, pretpostavljati je

da kupac ne bi kupio robu, pa da ne bi ni pretrpio štetu koju u ovom sporu utužuje. Međutim, kako je utvrđeno da zapovjednik nije mogao ustanoviti tačno stanje robe bez potrebnih stručnih pregleda, a ona nije imala vidljivih mana, on nije mogao pretpostavljati da podaci koje mu je u pogledu robe dao krcatelj nisu tačni, i imao je pravo izdati čistu teretnicu. Prema tome, zaključuje sud, ni iz ovoga naslova brodar ne može biti odgovoran.

Što se tiče osiguratelja, sud je i njega oslobodio, pozivajući se na stajalište koje je u tom pogledu već zauzeo Kasacioni sud. Ovi razlozi u presudi nisu reproducirani.

/DMF, 1964, str. 739/

B.J.

APPELACIONI SUD, Paris

Presuda od 8.X 1964.

S.A.R.L. Leygonie fils et Cie
c/a Cie générale transatlantique

Predaja tereta lučkom skladištaru - Teretnica - Pouzeće - Brodar se oslobadja odgovornosti za teret kad ga, u skladu s klauzulom ugovora o prijevozu, preda lučkom skladištaru - lučki skladištar, koji obvezno prima robu, radi u primaočevu ime - Špediter je odgovoran svomu komitentu za naknadu štete ako traži da brodar navede u teretnici kao primaoca osobu koja više ne postoji. - Iako brodar primi nalog od krcatelja da robu preda primaocu pod uvjetom da plati kupovninu, može se ugovornom klauzulom osloboditi naknade štete koja nastane propuštanjem ove njegove dužnosti.

Jedna kanadska firma kupila je u Francuskoj plastične stolice. Špediter je dobio dispoziciju da stolice otpremi, ali s izričitim nalogom da se roba preda samo uz naplatu kupovnine. Roba je ukrcana u luci Le Havre, za Vancouver. U teretnici je, na špediterov zahtjev, bilo navedeno da će se teret predati špediterskoj firmi Davidson Wright, ili nekomu po njezinoj naredbi. Kad je brod stigao u Vancouver, teret je predan poduzeću National Harbour Board, lučkom skladištaru koji obvezno vrši sлагаčke i skladišne poslove. Francuski špediter je sa svoje strane avionom poslao teretnicu firmi D.S. Međutim, kako ta firma nije više postojala već preko 10 godina, pošta je pismo predala njenom slijedniku, firmi Davidson & Sons, koja je preuzela robu i predala ju kupcu, ali nije zahtijevala naplatu kupovnine, pa je roba ostala nenaplaćena. U sporu koji je povodom toga